

Spis treści

Wprowadzenie	11
I. Badania nad samotnością w wybranych dyscyplinach naukowych. Zarys problematyki.....	17
1.1. Wprowadzenie.....	17
1.2. Wybrane koncepcje filozoficzne.....	18
1.3. Samotność z punktu widzenia psychologii i pedagogiki	20
1.3.1. Definicje <i>samotności</i> w słownikach z zakresu psychologii.....	21
1.3.2. Samotność według Zygmunta Freuda i Ericha Fromma	22
1.3.3. Klasyfikacje samotności	23
1.3.4. Współczesne badania nad samotnością. Przegląd wybranych aspektów	24
1.3.5. „Samotny tłum”	30
1.4. Zarys ujęcia socjologicznego.....	31
1.4.1. Rozumienie pojęć: <i>samotność</i> , <i>osoba samotna</i> i <i>osamotnienie</i>	31
1.4.2. <i>Singiel</i> – współczesny model osoby samotnej.....	33
1.5. Podsumowanie	35
II. Założenia metodologiczne pracy. Stan badań językoznawczych.....	37
2.1. Językowy obraz świata.....	37
2.1.1. Rodowód pojęcia	37
2.1.2. Założenia metodologiczne niniejszej pracy.....	45
2.2. Stan badań nad nazwami uczuć i wartości	53
2.3. Językoznawcze spojrzenie na <i>samotność</i> – stan badań.....	55
2.4. Cele dalszych analiz	61
III. Obraz SAMOTNOŚCI na podstawie danych leksykograficznych	63
3.1. Metoda analizy materiału	63
3.2. Etymologia i definicje leksykograficzne sprzed XX wieku	63
3.3. SAMOTNOŚĆ w słownikach sprzed XX wieku.....	68
3.4. Definicje we współczesnych słownikach języka polskiego	70
3.4.1. <i>Sam</i>	70
3.4.2. <i>Samotny</i> , <i>samotnie</i>	73
3.4.3. <i>Samotność</i>	76

3.4.4.	<i>Samotnik, samotniczka/samotnica</i>	78
3.4.5.	<i>Samotnictwo</i>	79
3.4.6.	<i>Samotniczy, samotniczo</i>	79
3.4.7.	<i>Osamotnić, osamotnieć, osamotniony/osamotniały</i>	80
3.4.8.	<i>Osamotnienie</i>	81
3.4.9.	<i>Samotnia</i>	82
3.5.	Leksemy nadrzędne znaczeniowo w stosunku do <i>samotność</i> i <i>samotny</i>	82
3.5.1.	<i>Stan, sytuacja, uczucie, odczucie, styl życia</i>	82
3.6.	Leksemy podrzędne znaczeniowo w stosunku do <i>samotność</i> i <i>samotny</i>	85
3.6.1.	<i>Panna</i>	85
3.6.2.	<i>Kawaler</i>	87
3.6.3.	<i>Rozwiedziona (rozwódka)/rozwiedziony (rozwodnik)</i>	91
3.6.4.	<i>Wdowa/wdowiec</i>	92
3.6.5.	<i>Singiel</i>	93
3.7.	Obraz SAMOTNOŚCI na podstawie współczesnych słowników języka polskiego	94
3.8.	SAMOTNOŚĆ w słownikach synonimów i antonimów	95
IV. Obraz SAMOTNOŚCI utrwalony w porównaniach, przysłowiach i zwrotach przysłowiowych		
4.1.	SAMOTNOŚĆ w porównaniach	101
4.1.1.	<i>Sam jak palec, sam jak kolek (w płocie)</i>	103
4.1.2.	Inne konstrukcje typu „ <i>sam jak...</i> ”	107
4.2.	SAMOTNOŚĆ w przysłowiach i zwrotach przysłowiowych	114
4.3.	Obraz SAMOTNOŚCI utrwalony w porównaniach, przysłowiach i zwrotach przysłowiowych. Podsumowanie	117
V. Językowy obraz SAMOTNOŚCI z perspektywy wybranych grup społecznych		
5.1.	Metoda analizy materiału	119
5.2.	Językowy obraz SAMOTNOŚCI z perspektywy uczniów szkół średnich	120
5.2.1.	Kiedy człowiek może czuć się samotny?	121
5.2.2.	Dlaczego ludzie są samotni?	129
5.2.3.	Kto jest samotny?	137
5.2.4.	Czym jest SAMOTNOŚĆ?	144
5.2.5.	Jaka jest SAMOTNOŚĆ?	153
5.2.6.	Podsumowanie	155
5.3.	Językowy obraz SAMOTNOŚCI z perspektywy młodzieży z domów dziecka	159
5.3.1.	Kiedy człowiek czuje się samotny?	159
5.3.2.	Dlaczego ludzie są samotni?	163
5.3.3.	Kto jest samotny?	165
5.3.4.	Czym jest SAMOTNOŚĆ?	170
5.3.5.	Jaka jest SAMOTNOŚĆ?	176
5.3.6.	Podsumowanie	178

5.4. Językowy obraz SAMOTNOŚCI z perspektywy osób starszych.....	180
5.4.1. Kiedy człowiek jest samotny?	181
5.4.2. Dlaczego ludzie są samotni?	187
5.4.3. Kto jest samotny?	188
5.4.4. Czym jest SAMOTNOŚĆ?	191
5.4.5. Jaka jest SAMOTNOŚĆ?	196
5.4.6. Konceptualizacje SAMOTNOŚCI – uzupełnienie charakterystyki..	198
5.4.7. Podsumowanie	203
5.5. Językowy obraz SAMOTNOŚCI z perspektywy osób bezdomnych	206
5.5.1. Analiza materiału językowego	206
5.5.2. Podsumowanie	219
Zakończenie	225
Bibliografia	235